

Lisa 10 „Lisavajaduse kaart“

Nimetus: Häirekeskuse päästekorraldajate töökohapõhine väljaõpe

2024. aasta vajadus 129 797 eurot.

Olemasolev võimekus:

Häirekeskus on hädaolukorras esimene abistaja. Päästekorraldaja võtab vastu hädaabinumbri 112 saabunud teateid, kogub informatsiooni, selgitab välja abivajaduse ja hindab ohu esinemist inimese elule ja tervisele, varale ning keskkonnale.

Häirekeskuses vastatakse aastas rohkem kui miljonile hädaabiteatele, olles tähtsaim lüli abivajaja ja abiandjate vahel. Lisaks hädaolukordadele aitab Häirekeskus inimesi vajadusel ka siis pole ohus elu, tervis ega vara. Hädaabinumbrile saabuvatele teadetele vastatakse neljas piirkondlikus keskus: Tallinnas, Tartus, Pärnus ja Jõhvis.

Päästekorraldaja ametikohal töötamise kompetentsid omandatakse statsionaarse õppevormiga kutseõppes, mida korraldab ja viib läbi Sisekaitseakadeemia Päästekolledž. Kutseõppesse võetakse õppeaastas vastu kuni 20 õpilast. Õpe toimub Tallinnas ja kestab 10 kuud, millest 28 õppenädalat toimub õppetöö koolis ja 11 õppenädalat toimub praktika Häirekeskuses.

Päästekolledžisse päästekorraldajaks õppima kandideerijate kvalifikatsiooninõuetele vastavaid kandidaate on vähe. Teada on, et kvalifitseeruvate kandideerijate arvu vähenemist kutseõppesse põhjustab nii õppekava pikkus, mil õppijad peavad kodudest 10 kuud eemal viibima, kui ka sissetuleku vähenemine kutseõppe õppeperioodil. Kui 2020. aastal esitas õppekohale põhivastuvõtu käigus avalduse 43 inimest, siis 2021. aastal 21 ja 2022. aastal ainult 7. 2023. aasta õppekohtade arvu täitmiseks otsustasime koos Päästekolledžiga, et Siseministeeriumi otsusega eraldatud eelarvest neljaks aastaks (2023 – 71 182 eurot ja 2024-2026 igal aastal 160 159 eurot) maksame õppuritele õppimise ajal igal kuul 1000 eurot stipendiumi. Suur stipendium tõi avaldusi esitama 44 inimest, mis teeb ühele kohale kandideerijate arvuks 2,2 ning see on alates 2020. aastast tihedaim konkurents ühele kohale.

Tuum:

Täna on Häirekeskuses olukord, kus aastatega vähenenud õppurite vastuvõtt ja suurenenud tööjõu volavus ning ootus paindlikkusele on viinud selleni, et päästekorraldajate juurdekasv ei kata lahkujate hulgast tulenevat tööjõuvajadust ja tekkimas on päästekorraldajate kriis. Kõige vahetumalt annab probleemist ülevaate arvutuskäik poole aasta graafiku planeerimise vajadusest ja puudujäägist. 112 teenuse graafiku planeeritakse mudeli põhjal, mis annab teadmise, mitu inimest peab olema konkreetset tunnil ja vahetuses kõnede vastamas, et kõik kõned saaksid vastatud. Sama mudeli põhjal pooleks aastaks päästekorraldajate graafikuid planeerides teame, et 2024. aasta esimese poolaastaga tuleb teenuse tagamiseks päästekorraldajate tööks planeerida 63 849 töötundi. Häirekeskuses 112 teenuse tagamiseks on graafikusse

võimalik planeerida 99 607 töötundi, millest logistiku rolli katmisele kulub 39 312 töötunnid, mis omakorda tähendab, et päästekorraldaja töölini töötundideks jääb 60 295 töötundi ehk 3554 töötundi vähem, kui on tegelik vajadus. Ühe päästekorraldajal on normtunde poolaastas 1005, mis tähendab, et kui jagame puudujäägi normtundidega, siis on tulemus 3,52 ehk 4 päästekorraldajat. See arvutus annab meile teadmise, kui palju on puudu inimesi, et katta tavapärase töögraafik, aga selleks, et lubada gruppidele ka meeskonnapäevaid, kus arutatakse töökorralduslikke küsimusi või tehakse õppetööd, lubada ka keskuste juhtidele inimeste kokkukutsumist infopäevadele või viia läbi töötajate ametialase pädevuse tõstmiseks ja uute töövahendite kasutusele võtmiseks (nt ligipääsetavuse direktiiviga seotult) koolituspäevaid, on puudu veel vähemalt 4000 tundi aastas, mis omakorda tähendab veel täiendavalt 4 päästekorraldajat. Arvestada tuleb ka asjaoluga, et mitmed päästekorraldajad on asunud erinevatesse õppevormidesse õppima ja vähendavad sel aastal enda koormust. Sisekaitseakadeemiast lisandub juunis meie koosseisu täiendavalt eeldatavalt kuni 16 päästekorraldajat, kes aitavad katta suviseid kõnekoormuseid, kuid ei leevenda tekkinud puudujääki. Samuti on meil eelmistest aastatest kogemus, et SKA lõpetajatest asuvad täiskohaga tööle umbes pooled ehk praeguse seisuga 8 inimest ja teised osalisekoormusega. 2023. aasta töösaali töötajate voolavuse % oli 7,8% ja sama % aluseks võttes lahkub töösaalist 2024. aastal 18 inimest. Seega, võttes arvesse, et meil on puudujääk baasvajaduse katmiseks 8 inimest ja sel aastal võib lahkuda on 18 inimest, siis on vajadus selleks aastaks vähemalt 26 inimest, et 112 teenus tagada ning veelgi enam, kui soovime lisaks teenuse tagamisele pakkuda ka koolitus-, arendus ja motivatsioonivõimalusi.

Häirekeskuse ettepanek on viia läbi päästekorraldajate töökohapõhine väljaõpe. Varasemalt ellu viidud väljaõpped on olnud tulemuslikud ja edukad. Oleme tõestanud, et vajalike oskuste ja omadustega ning kõrge motivatsiooniga õpilane, kelle värbame ise keskuste koosseisu, on võimeline läbima intensiivse õppe 6 kuuga ja seejärel sooritama edukalt kutseeksami ning asuma iseseisvalt tööle.

Mõju:

Töökohapõhise väljaõppe mõju on kiire. Oleme valmis väljaõppega alustama 2024. aasta kevadel ning kuna õpe kestab 6 kuud, on meil sügiseks koolitatud täiendavalt kuni 10 päästekorraldaja suurune grupp. Seega on meil võimalus koos Sisekaitseakadeemia lõpetajatega 2024. aastal Häirekeskuse koosseisu juurde saada umbes 20 uut päästekorraldajat. Isegi kui on töötajaid, kes töölt lahkuvad või vähendavad koormust, siis ei jää meil teenus tagamata. Vastasel korral tuleb meil ühel hetkel hakata üle vaatama strateegilisi mõõdikuid, mis käsitlevad kõnede vastamise kiirust ja kõnede menetlemise kiirust ning tõdeda, et Eesti elanikud peavad hädaabiteate edastamiseks ja abi saamiseks varuma kannatust.

	Art	2024	2025	2026	2027	2028
Vajalik eelarve	50	104 424				

Vajalik eelarve	55	25 555				
Vajalik eelarve	15					
Vajalik eelarve KOKKU						
Olemasolev eelarve	50	0				
Olemasolev eelarve	55	0				
Olemasolev eelarve	15	0				
Olemasolev eelarve KOKKU						
LISAVAJADUS võrreldes olemasolevaga	50	104 424				
LISAVAJADUS võrreldes olemasolevaga	55	25 555				
LISAVAJADUS võrreldes olemasolevaga	15					
LISAVAJADUS KOKKU	x	129 979				

Kõik summad ja arvestused esitatakse lisavajaduse kaardil käibemaksuta

Arvestus:

	tunnid	55	50
Kokku töötunde 6 kuu jooksul:	1007		80 280
Õpilaste arv	10		
Teooria kokku	503		
Sissejuhatus	8		
Juhendid, 1247, küberturvalisus	8		
Kaardiõpe	16		535
Suhtlemise ja klienditeeninduse moodul	22	1 200	
Sotsiaalvaldkonna moodul	28	1 200	
Meditiinivaldkonna moodul	320	13 155	
Politseiteadete moodul	54		1 806
Päästeteadete moodul	47		1 572
Praktika keskustes kokku	504		20 231
Majanduskulud (sõidud, ööbimised)		10 000	
Kokku		25 555	104 424

Taust/faktid:

Häirekeskus on iga töökohapõhise väljaõppe grupi järel teinud kokkuvõtted ja arvestanud järgmise grupi koolitamiseks eelmise grupi tagasisidet. Esimese grupi järel hindasime enda tugevusteks põhjalikku värbamist, õppe läbiviimise erisus võrreldes SKAga (nt personaalsem õpe, sest see toimub keskustes kohapeal ning lisatud suhtlemis- ja klienditeeninduse koolitus), pidev tagasiside andmine ja õppurite toetamine, kõik neli keskust said täienduse. Sama grupi järel tuvastasime ka arengukohad, mida järgmise grupi värbamisel juba arvestasime. Nagu SKA õppurite puhul, on ka töökohapõhisteks õppuriteks pürgijate puhul oluline testida nende vene keele oskust, sh praktilise ülesande ehk kõne menetlemise käigus. Õpilased andsid õppe järel tagasisidena, et sooviksid enam menetlustunde, sh kaardiõpet, siis ei peaks töösaalis enam programmi tehnilisele küljele nii palju tähelepanu pöörama ja saaks asuda kohe sündmuseid sisuliselt menetlema. Oluline on ka juhendajate toetamine, et ka nemad saaksid erinevate juhendatavate

juhendamiseks erinevaid oskuseid ning meil on seeläbi võimalik mitmekesistada ka juhendajate hulka. Kõik need ettepanekud said arvesse võetud ning järgmise grupi õpet vastavalt neile tähelepanekutele edasi arendatud.

2021. aasta juunis koostas Siseministeeriumi personalipoliitika osakond analüüsi ja ettepanekud päästekorraldaja õppe edasisteks tegevusteks. Analüüsis välja toodud ettepanekud olid jätkata koostööd Töötukassaga täiendkoolituse programmi arendamiseks, võrrelda SKA ja HÄK õppurite töösooritusi ning täiendada SKA värbamise protsessi vastavalt HÄK värbamisele. 2021. aasta sügiseks võrdlesime töösooritusi ning tuvastasime, et mõlemal õppel on nii tugevused kui arenguvajadused.

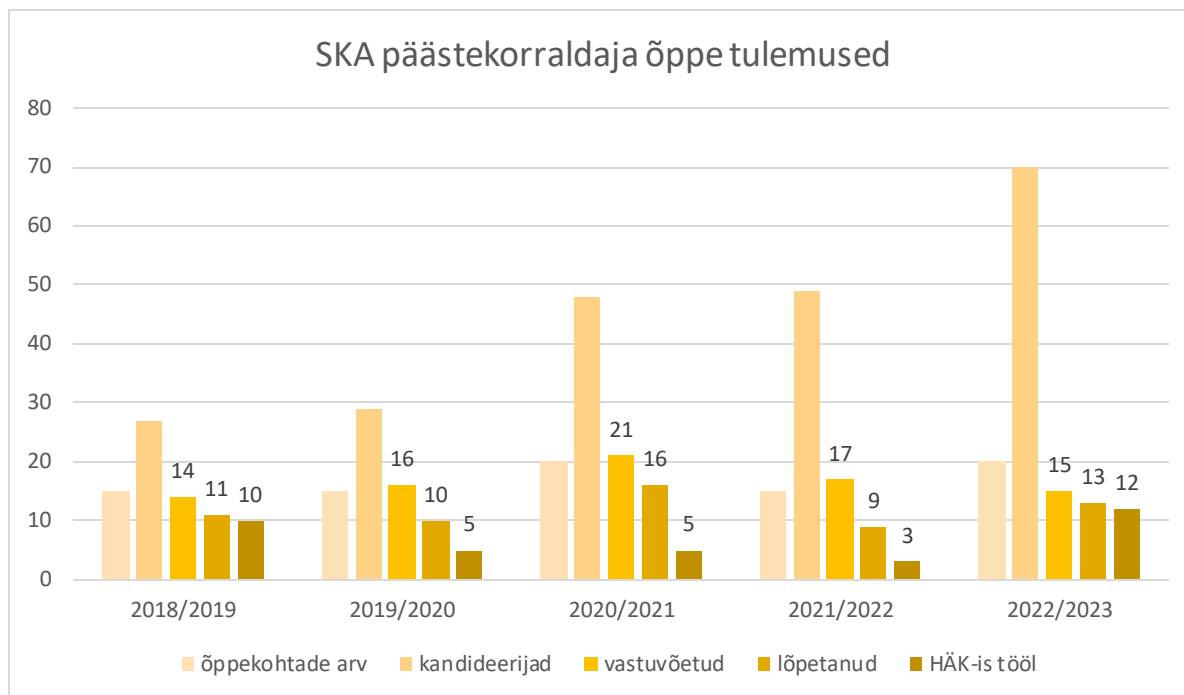
Töökohapõhiste õppurite tugevuseks võrreldes SKA praktikantidega olid küsimustes liikumise järjekorra järgimine¹, kiirabisündmuste prioriteetide määramise oskus, päästesündmuste väljasõiduastete määramine, teejuhatuse kirjeldamise oskus, suurema tõenäosusega kiirabi- ja politseisündmuste salvestamise õigeaegsus, kõnede sidumine, isiku- ja sõiduki andmete dokumenteerimine, eesti ja vene keele oskus ning korrektsete enda pädevuses olevate juhiste andmine.

Kolledžis õppinute tugevuseks võrreldes töökohapõhiste õppuritega olid eesmärgipärasem kõne juhtimine, tüüpjuhtumi valik, põhi-, lisa- ja täiendavate küsimuste kasutamise metoodika², politseisündmustele prioriteetide määramine, lisainformatsiooni kirjutamine, sündmuskoha määramine (õige aadressi/asukoha sisestamine), kaardikasutus, suurema tõenäosusega päästesündmuste salvestamise õigeaegsus, meedikule kõnede suunamise korrektsus, hädaabikõnede põhjuste ehk probleemide edukam väljaselgitamine ning kategoriseerimine, vältimaks salvestamata hädaabiteateid.

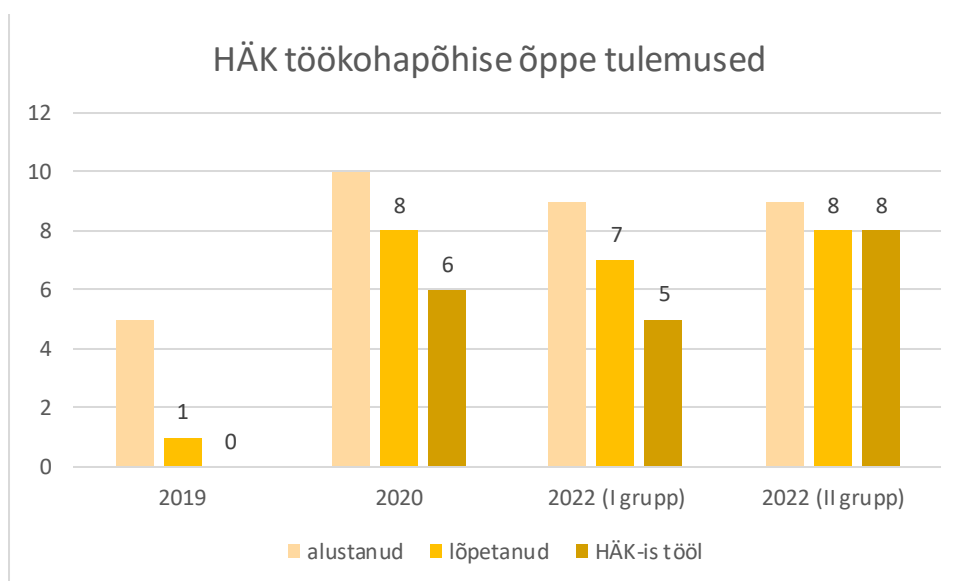
Mõlemal viisil on võimalik päästekorraldajaid õpetada, aga mõlemal on ka omad nõrkused ja tugevused. Häirekeskuse jaoks on oluline aspekt töökohapõhise õppe läbiviimisel ajaline aspekt – teadmised on võimalik anda kuue kuuga. Olulisim, mida partnerid meie töö puhul hindavad, on prioriteetide ja väljasõiduastmete määramine. Mida korrektsemalt me seda teeme, seda õigema kiirusega reageerivad ressursid väljakutsetele – oluline on mitte ohtu panna ei abivajajat ega abiandjat, samas tuleb kiirete kutsete korral jõuda kõrge prioriteedini võimalikult kiiresti. Järgmistel joonistel on võrreldud SKA õppurite ja töökohapõhiste õppurite õppe tulemusi, sh vastuvõetuid ja lõpetanuid.

¹ 2022. aastast antakse ohuhinnanguid teise metoodika alusel.

² 2022. aastast antakse ohuhinnanguid teise metoodika alusel, sh ei käsitleta küsimustikku põhi-, lisa- ja täiendavate küsimustena.

Sisekaitseakadeemiasse on kandideerijate arv küll aasta aastalt kasvanud, kui vastuvõetute arv on vähenenud, sest sisseastujad ei ületa lävendit. Õppekohtade arv on erialale 20, kuid viimase viie aasta jooksul on grupp täitunud vaid kahel aastal.

2021. aasta juunis otsustati SIM eestvedamisel, et 2021/2022. aasta õppeaastaks vähendatakse päästekorraldajate tellimust 20-lt 15-le ning 2022/2023. õppeaastast pakkuda päästekorraldaja õpet täiendkoolitusena. Tähtjaks sai seatud kulude jaotumine esitada kantslerile hiljemalt 30.11.2021.

2022. aasta jaanuaris pidi toimuma Siseministeeriumis kohtumine, kus oleks pidanud sündima otsus, millisel moel edasi minnakse – kas SKA õppega, HÄK õppega või kombineeritud õppega. Toonane minister lükkas kohtumise edasi, kuid andis kirjas mõista, et tema hinnangul peaks õppimine toimuma

SKAs. Hiljem selgitas POPO nõunik ka selle põhjuseid – kuna kool on olemas, peaks õpe toimuma koolis ja kui HÄK saab lisaülesande, ei pruugi ta toime tulla põhiülesannetega. 2022. aasta märtsis on SIM PPO juhataja koostanud memo, milles oli otsustamiseks kaks ettepanekut – SKA hakkab päästekorraldajaid koolitama täienduskoolituse vormis ja HÄK eelarvet suurendatakse SKA eelarve vähendamise võrra.

2022. aasta juunis otsustati, et 2023. aastast minnakse päästekorraldaja õppes täies mahus üle ametkondlikule suunamisele ja avatakse kaks gruppi aastas (12+12), tingimuseks sai seatud ka osaline keskustes õppe läbimise võimalus ning et riiklikus tellimuses tehakse muudatus (vähendatakse tellimus 20-lt 12-le).

2022. aasta lõpus tegi Päästekolledž ettepaneku, millega nõustusime, et jaanuaris toimub täiendav vastuvõtt, mille käigus õppima asunutele makstakse igas kuus 1000 eurot stipendiumi. Ametkondliku suunamise asemel (mis oleks rahaliselt olnud maksude tõttu kallim) sai SIMi otsusega kogu HÄKile eraldatud eelarve antud just selle eesmärgiga stipendiumi maksmiseks. Neljaks aastaks eraldatud eelarve summas 551 659 eurot (2023 – 71 182 eurot ja 2024-2026 igal aastal 160 159 eurot).

Lisavajaduse ristkasutuse võimalus: Ristkasutamine ei ole võimalik.

Varasemate aastate rahastus(ed), sh asutusesisesed muudatused:

Varasematel aastatel on töökohapõhist väljaõpet ellu viidud neljal korral. Selleks on rahastus leitud Häirekeskuse baaseelarvest.

Projektiga kaasnev tegevuskulude sääst: Säästu ei teki.

Projekti eeldatav rakenduskava 2024-2027

	2024				2025				2026				2027			
Kvartal	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Etapp	K	R	R	R												

K- kavand, ettevalmistused, projekteerimine, hankedokumendi valmimine; P-pakkumine, hange; R-realiseerimine, tarne

Minimaalne aeg kuudes rahastamisotsusest tarneni:

Kui saame veebruaris rahastusotsuse, siis on võimalik asuda värbama ja aprillist väljaõpet teostama.

Alus/seosed strateegiliste dokumentidega:

- **Siseturvalisuse arengukava meede 2 kiire ja asjatundlik abi.** Eesmärk on, et ohtu sattumisel oleks abi kiire ja asjatundlik. Selleks peame koolitama inimesed, et 112 kiirust tagada ning andma neile suurepäraseid oskused asjatundlikku abi pakkumiseks.
- **Siseturvalisuse arengukava meede 4 tark ja innovaatiline siseturvalisus.** Eesmärk on, et asutustes töötaksid asjatundlikud, võimekad ja pühendunud inimesed. Ühe olulise tegevussuunana on selle eesmärgi saavutamiseks kirjeldatud siseturvalisuse valdkonna taseme- ja täiendusõppe võimaluste paindlikumaks muutmine. Töökohapõhine väljaõpe aitab sellele otseselt kaasa.
- VVTPs on siseministri vastutusel **sisekaitse koolitussüsteemi arendamine** ning töökohapõhist väljaõpet on võimalik käsitleda kui üht paindlikku viisi koolitussüsteemi uuendust või kasutada analüüsimisel ühe näitena, mis saab anda sisendi või võrdlusmomendi sisekaitse koolitussüsteemi arendamisel.
- Kantsleri fookused aastaks 2024, kus on esimesel kohal meie inimesed, kus mainitud põhirõhuna küll politsei ja nende järelkasv, kui selleks, et HÄK ei jõuaks samasse olukorda, tuleb meil lahendusi asuda otsima kohe.

Kontaktisikud:

SIM	Nimi	Tel.; e-mail
HÄK	Gerttu Blank (personal)	5422 0726; gerttu.blank@112.ee
HÄK	Karmen Oks (teenus)	5563 4424; karmen.oks@112.ee
HÄK	Marek Kuk (finants)	515 2528; marek.kukk@112.ee